

"Jag jobbar i en socialtjänst som förtrycker fattiga"

Yvonne Zättermann Åberg, som har mer än 40 års erfarenhet som socialarbetare, är förskräckt över socialtjänstens utveckling till en kontrollfunktion av fattiga. Hon känner sig ensam i att ta medmänniskors parti för att påverka och hjälpa.

I jultider handlar all reklam om lycka via presenter och inredning. Familjelycka. Vid sidan av det fylls sociala medier av önskemål från välgörenhetsorganisationer till förmån för dem som inget har eller inte har tillräckligt. Hur blev det så här?

Många människor i Sverige tror fortfarande att vårt så kallade skyddsnät finns kvar. Det som vi tillsammans bidrar till via skatten. Att ingen behöver vara fattig. Kanske inte lika lyckligt lottad, men i alla fall inte fattig.

Under senare år har jag mer och mer förfasats över hur de så kallade fattiga behandlas av socialtjänsten. Socialbidragsnormen för en ensamstående är 4 460 kronor (2025) samt i Stockholm en accepterad hyra på ca 4 500 kronor. Det blir totalt 8 960 kronor. Jag tänker inte krångla till det mer, men allt annat som kommer in på ett konto räknas som inkomst och dras från de pengarna. En swish i födelsedagspresent från mamma är ett sånt exempel. 8 960 kronor ska räcka till allt.

Absolut fattigdom avser inkomster eller tillgångar under en viss bestämd, men godtycklig, alltså uppskattad och eller påhittad nivå. En vanlig sådan definition som används av bland annat FN är en dagsinkomst understigande 1,90 dollar (cirka 70 kronor).

Relativ fattigdom ser till skillnaderna mellan olika grupper eller genomsnittsindivider i ett samhälle. Begreppet gör det

lättare att beräkna den fattigdom som inte direkt berör en svältgräns. Gränsen för relativ fattigdom är 60 procent av den disponibla medianhushållsinkomsten i Sverige (35 600 i månaden 2023). Måttet kan även visa hur fattigdomen i ett samhälle utvecklas; trots att medborgarnas absoluta fattigdom minskar, kan den relativa fattigdomen öka, genom exempelvis större löneskillnader. Att mäta på det här viset säger mer om den faktiska köpkraften, alltså vad som går att köpa för pengarna.

Socialstyrelsen definierar vad en socialbidragsnorm ska räckta till. Men också att det ska vara skälig levnadsnivå. Med skälig avses *“billig, rättvis, befogad, berättigad, rimlig, resonlig, hovsam, lagom, måttlig, resonabel, moderat, tillräcklig, förnuftig, giltig, adekvat”* (Lawline).

Jag har länge vetat att människor som erhåller ekonomiskt bistånd avkrävs tre månaders kontoutdrag vid varje ansökan. De ska dessutom bevisa att de inte har flera bankkonton. Färre och färre banker godkänner så kallade kunder utan inkomst. De ska varje år visa att de inte har fått en deklarationsblankett. Något man inte längre får om man saknar inkomster. Då avkrävs den bidragsansökande ett *“bevis”* från Skattemyndigheten.

Kontoutdragen granskas för att kontrollera om människor använder pengarna till det som Socialstyrelsen uppger är skäligt.

Sent om sider har jag nu förstått att köper en människa något som socialtjänsten inte godkänt så dras det beloppet av vid nästa ansökan. Till exempel om personen hittar en billig möbel (vilket inte ingår i norm) så accepteras inte det inköpet. Jag kan hålla på i oändlighet om dessa absurda tolkningar men tänker sluta här.

Kravet för att erhålla ekonomiskt bistånd är att den enskilde gör vad som krävs för att bli självförsörjande. Så har det

alltid varit. Det verkar rimligt, men det har inneburit att göra det man kan utifrån sina förutsättningar. Som det är nu avkrävs människor att stå till arbetsmarknadens förfogande även om de inte platsar där. De förväntas söka arbeten de aldrig kan få. Ingen hänsyn tas till beroendeproblem, psykossjukdomar eller neuropsykiatriska diagnoser. Okunnigheten är enorm hos socialtjänsten vad gäller dessa svårigheter hos den enskilde. Mediciner som förskrivs men som inte ingår i högkostnadsskyddet ignoreras.

Fattiga förtrycks av den myndighet som borde vara den som är hjälpsam och respektfull. Som ska lyfta människors tro på sig själva och få dem att våga ta sig vidare. Det nuvarande systemet tröttar ut och kränker så att de jag ser som mina medmänniskor bara krymper. Och deras barn med dem.

Jag är som sagt förskräckt över hur den så kallade socialtjänsten, det vill säga en tjänst som ska vara social, utvecklats till en kontrollfunktion när det kommer till de fattiga. Återigen frågar jag mig hur det blev så? Och var finns de som borde ta dessa medmänniskors parti med makt att påverka och hjälpa?

Jag slåss, men ensam är det omöjligt.

Yvonne Zättermann Åberg, med över 40 år som stolt socialarbetare